

European Territorial Cooperation Programme
Greece-Bulgaria 2007-2013

INVESTING IN OUR FUTURE

The Programme is co-funded by the European Union (ERDF)
and the National Funds of Greece and Bulgaria
FOLKLORE BRIDGE PROJECT

VEDA SLOVENA

Collection

Λαογραφικές Γέφυρες

VEDA SLOVENA

Το σύνολο των συλλογών "Λαογραφικές γέφυρες" έχει καταρτιστεί κατ'εφαρμογή του έργου «Λαογραφική Γέφυρα» στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα - Βουλγαρία 2007 - 2013.

Ο επικεφαλής εταίρος του έργου είναι ο Δήμος Satoncha με συνεργαζόμενους εταίρους του προγράμματος τον Δήμο Κάτω Νευροκοπίου, στην Ελλάδα και το Κοινοτικό Κέντρο Prosveta 1937, του χωριού Pletena του Δήμου Satoncha. Ο κύριος στόχος του έργου είναι να συμβάλει στην μακροπρόθεσμη διατήρηση της συγκεκριμένης πολιτιστικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής της κοιλάδας του ποταμού Μέστα. Η Διατήρηση και η εκμάθηση των τοπικών παραδόσεων μέσω κοινών πολιτιστικών και κοινωνικών εκδηλώσεων δημιουργεί νέα εικόνα στην διασυνοριακή περιοχή, η οποία αυξάνει αναμφισβήτητα το ενδιαφέρον των επισκεπτών της διασυνοριακής περιοχής και συμβάλλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Οι δραστηριότητες του έργου συμβάλλουν, αν και σε περιορισμένη μορφή, στην τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. Η περιοχή είναι γνωστή για το πολύ καλά διατηρημένο και μοναδικό της πολιτισμό, συμπεριλαμβανομένης της λαογραφίας, τον τρόπο ζωής των κατοίκων, τις παραδόσεις τους, την τοπική γαστρονομία και άλλα πολιτιστικά στοιχεία. Το έργο αυτό έχει ως στόχο όχι μόνο να συμβάλει στην ανάπτυξη του συνεργατικού πνεύματος μεταξύ των κοινοτήτων και στις δύο πλευρές των συνόρων, αλλά και στην αύξηση της υπερηφάνειας για τους είδους τους κατοίκους της περιοχής, παρουσιάζοντας τη μοναδική πολιτιστική κληρονομιά. Οι τελικοί στόχοι του έργου είναι να τεθούν τα θεμέλια ενός διασυνοριακού σχολείου για τις πολιτιστικές παραδόσεις της περιοχής. Το σχολείο θα λειτουργεί στα πλαίσια του Κοινοτικού Κέντρου Prosveta 1937, στο χωριό Pletena, το οποίο θα προσελκύσει το ενδιαφέρον στο μέλλον και το οποίο θα συμβάλει στις μελέτες και στην σταδιακή και συνολική αποκάλυψη και τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής.

Οι έρευνες και οι αποστολές πραγματοποιήθηκαν στην περιοχή με τη συμμετοχή των τοπικών ιστορικών και πολιτιστικών συλλόγων από το Δήμο Satoncha, οι μαθητές από τα δημοτικά γυμνάσια και μια ομάδα καθηγητών και φοιτητών από το Εθνικό Λύκειο Αρχαίων Γλωσσών και Πολιτισμού Αγίου Κωνσταντίνου Kiril Filosof, από την Σόφια καθώς και ένας εμπειρογνώμονας για πολιτιστικά ζητήματα από την Ελλάδα.

Κάθε συλλογή στο σύνολο εστιάζει σε ένα συγκεκριμένο θέμα:

- Φύση και άνθρωποι στη Checha
- Veda Slovena – μία μαγική παρακαταθήκη
- Νόημα ζωής, έθιμα και παραδοσιακός τρόπος ζωής
- Τα τραγούδια και οι χοροί της Checha
- Οι πέτρινες βρύσες του Checha.

Ήταν πολύ δύσκολο να συλλεχθούν οι πληροφορίες και τα υλικά μεταξύ των πέντε συλλογών. Ο λόγος είναι ότι στην πραγματική ζωή είναι οι διαφορετικές πτυχές του ίδιου πράγματος – η καθημερινή ζωή, ο πολιτισμός, ο τρόπος ζωής των ανθρώπων της συγκεκριμένης περιοχής. Δεδομένου ότι η προσωπικότητα του καθενός έχει την ακεραιότητά του και είναι αδύνατο να διαχωριστούν η ιδιοσυγκρασία ενός ατόμου από τη γνώση του εν λόγω προσώπου ή τον τρόπο που το πρόσωπο επικοινωνεί, είναι επίσης αδύνατο να διαχωριστεί το τραγούδι από το χορό, από τα έθιμα, τις παραδοσιακές στολές, τη φύση, την

καθημερινή ζωή και την ιστορία των ανθρώπων της περιοχής. Συνεπώς, ο διαχωρισμός σε πέντε συλλογές είναι ο μόνος τρόπος.

Οι συλλογές αυτές δεν είναι απαραίτητος μόνο επιστημονικές εργασίες ώστε να είναι απόλυτες και πλήρης. Αποτελούν όμως ένα μικρό αλλά επιτυχημένο εγχείρημα για τη συμμετοχή των ανθρώπων από την περιοχή του έργου κατά τη διαδικασία της μελέτης και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, προκειμένου να αποκαλυφθεί και να διατηρηθεί η ταυτότητα της τοπικής κοινωνίας με τις παραδόσεις του τόπου και τη συνολική πολιτιστική ιστορία. Αυτή η προσπάθεια είναι μόνο ένας από τους τρόπους για την εξασφάλιση των αξιών και το ειρηνικό μέλλον στην διασυνοριακή περιοχή ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία των δύο μελών κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι συλλογές στοχεύουν στην τεκμηρίωση και στην προσπάθεια για την πρακτική εφαρμογή των ευρωπαϊκών αξιών για την πολιτιστική πολυμορφία και ταυτότητα των κοινοτήτων όχι μόνο το περιεχόμενο αλλά και ως μια προσέγγιση για τη συμμετοχή των κατοίκων της περιοχής για τη διατήρηση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Στη διασυνοριακή περιοχή της κοιλάδας του ποταμού Μέστα ζουν άνθρωποι με κοινές ρίζες, με κοινές πολιτιστικές ταυτότητες, η οποία έχει την ιδιαιτερότητά της και από τις δύο πλευρές των συνόρων και ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια των ετών έχει γίνει πλουσιότερη και πιο ποικιλόμορφη.

Η αξία του έργου αυτού είναι ότι συνδέεται με το γεγονός ότι η τοπική ιστορικός και οι μαθητές από το γυμνάσιο δεν ήταν μόνο απλοί παρατηρητές στην διαδικασία συλλογής και τεκμηρίωσης του πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής. Ήταν οι πραγματικοί φορείς υλοποίησης του συνόλου του έργου και οι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες απλά καθοδηγούσαν ώστε να γίνει η σωστή εργασία σύμφωνα με τον τρόπο λειτουργίας του Εθνικού Λυκείου Αρχαίων Γλωσσών και Πολιτισμού το οποίο ήταν ο καθοδηγητής τους και ο σύμβουλος τους. Αυτή η προσέγγιση είναι πιο περίπλοκη και απαιτεί περισσότερες προσπάθειες και χρόνο αντί για μία ομάδα εμπειρογνομένων από ένα επιστημονικό ινστιτούτο το οποίο θα τα έκανε όλα. Ωστόσο, είμαστε πεπεισμένοι ότι η προσέγγιση αυτή δίνει την πραγματική έννοια των προσπαθειών, διότι η διατήρηση και η ενασχόληση με την πολιτιστική κληρονομιά είναι απαραίτητο πάνω απ 'όλα για τη ζωή εκείνων που την ασκούν.

Η περιοχή εφαρμογής των αποστολών είναι η γεωγραφική περιοχή Chech, αλλά οι συγκεκριμένες συνεντεύξεις και οι συλλογές αρχαιολογικού υλικού έχουν γίνει στους οικισμούς του Δήμου Satoncha για τη Βουλγαρία και Κάτω Νευροκοπίου για την Ελλάδα.

Το σύνολο των συλλογών δημιουργήθηκε για να χρησιμοποιηθεί στα επόμενα χρόνια από τους εταίρους του έργου στην πρόθεσή τους να συνεχίσουν την οργάνωση πολιτιστικών σχολείων για τους νέους, για επιστήμονες και ερευνητές, οι οποίοι θα ερμηνεύσουν, θα τεκμηριώσουν και θα συμβάλλουν στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. Οι πληροφορίες των συλλογών έχουν ως σκοπό να χρησιμεύσουν ως σημείο αναφοράς για βαθύτερες και μακροχρόνιες μελέτες, ανάλογα με τα επιστημονικά ενδιαφέροντα των ερευνητών- μελετητών.

Οι πληροφορίες των συλλογών και των επιτόπιων ερευνών, που πραγματοποιήθηκαν το καλοκαίρι του 2012, βασίστηκαν σε μια σειρά από μελέτες που έγιναν μέχρι τώρα από ακαδημαϊκά ινστιτούτα, πανεπιστήμια και διάφορους ερευνητές.

Αυτές οι συλλογές προορίζονται για τους εκπαιδευτικούς, τους εργαζόμενους της κοινότητας, τις δημοτικές αρχές και εκπαιδευτικούς από την περιοχή του έργου, έτσι ώστε οι

πληροφορίες αυτές να περιέλθουν σε γνώση των ανθρώπων που ζουν στην περιοχή, ιδιαίτερα τους νέους. Θα πρέπει να είναι γνώστες της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου καθώς και υπερήφανοι για την πολιτιστική ποικιλομορφία και νιώσουν ήρεμοι και πνευματικά ισάξιοι με κάθε πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από τους συντάκτες

VEDA SLOVENA

Kiril Karakolev

Τοπικός ιστορικός, καθηγητής Ιστορίας από το χωριό Satoncha

Από τις συνεισφορές του και τα επιτεύγματά του στη Βουλγάρικη Ιστορία, ο Stephen Verkovich κατατάσσεται μεταξύ των Yuriy Venelin, Vuk Karadzic, Stanko Vraz, Ivan Kukulovich – Saktinski, Victor Grigorovich, Ismail Sreznovski και Konstantin Jirecek. Όλοι τους υποστήριξαν την εθνική πολιτιστική αναγέννηση του έθνους μας και εξερεύνησαν και προώθησαν την πνευματική της αξία. /Α. Raykova, St. Verkovich και οι Βούλγαροι. S. BAN 1978/. Ο Stefan Verkovich αφιέρωσε περισσότερες από τέσσερις δεκαετίες στους Βούλγαρους και στη μάχη τους για την εθνική ελευθερία. Επιπλέον, ήταν ο μοναδικός από τους προαναφερθέντες Ευρωπαίος Σλάβος και πολιτιστική φυσιογνωμία που έζησε για πολύ καιρό ανάμεσα στους Βούλγαρους και κυρίως ανάμεσα στους Βούλγαρους της Μακεδονίας (Δεκέμβριος 1850- Φεβρουάριος 1877). Οι πολύπλευρες δραστηριότητες του Verkovich κάλυψαν πολλές στιγμές του αγώνα των Βούλγαρων για την ανεξαρτησία και την πνευματική ευημερία των αμοιβαίων σχέσεων με τα άλλα έθνη. Για αυτό το λόγο δημιούργησε ένα ευρύ δίκτυο συνεταιρίων και ανταποκριτών. Μεταξύ αυτών ήταν και κάποιες από τις πιο αξιόλογες Εθνικές Αναγεννησιακές προσωπικότητες όπως ο Georgi Dinkov, ο Kostadin Dinkov, ο Dimitar Miladinov, ο Nikola Kovachevski, ο Georgi Ivanov, ο Stefan Zahariev και άλλοι. Ήταν μια ουσιαστική κατάσταση για τη συνολική δραστηριότητά του στην περιοχή και συγκεκριμένα στα έργα, τα οποία εμπλουτίστηκαν με τη Βουλγαρική Λογοτεχνία „Народне песне Македонски Бугара (Βελιγράδι, 1860). „Описание бѣѣта болгар, населующих Македонию” (Μόσχα 1868). „Топографическо-етнографический очерк Македоний” (Αγία Πετρούπολη, 1889).

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον προκάλεσε στις Βουλγάρικες και κυρίως στις Ευρωπαϊκές Σλάβικες σπουδές η συλλογή "Veda Slovena", η οποία ορθώς έγινε το θέμα έντονων συζητήσεων και αμφιλεγόμενων εκτιμήσεων. Ποιος ήταν στην πραγματικότητα ο St. Verkovich; Ποια ήταν η αποστολή του στην περιοχή μας; Το Μάρτιο του 1861 ο μεγάλος Σέρβος πολιτικός I. Garashanin, ανέπτυξε την αυτοβιογραφία με το όνομα: "στην ανάγκη μιας συμφωνίας με την Ελλάδα," την οποία έδωσε στο νέο πρίγκιπα Mihailo Obrenovic. Σε αυτή την αυτοβιογραφία ο περίφημος αυτός Σέρβος πολιτικός ανέπτυξε την ιδέα ότι η Σερβία και η Ελλάδα είχαν το δικαίωμα να οργανώσουν τη μάχη κατά των Τυράνων, χωρίς την παρεμβολή των Μεγάλων Δυνάμεων. Ο πρίγκιπας ενέκρινε το έγγραφο που του δόθηκε και έπειτα τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς ο Garashanin και ο Μάρκος Ρενιέρης, ο οποίος ήταν Έλληνας διπλωμάτης αντιπρόσωπος στο Tsargrad, ξεκίνησαν μυστικές διαπραγματεύσεις. /Α. Raykova. pos. έργα. σελίδα 22 /. Στην παρούσα κατάσταση ήταν απαραίτητο να σταλεί ένας ειδικός "πράκτορας" στην Μακεδονική περιοχή της αυτοκρατορίας. Ο μοναδικός σκοπός

αυτού του πράκτορα ήταν να αποδείξει με κάθε τρόπο / εθνογραφία, αρχαιολογία, λαογραφία κ.τ.λ./, ότι ο πληθυσμός βόρεια της Μεσογείου ήταν Σλαβικός, για παράδειγμα η μελλοντική προσάρτηση του στη Σερβία.

Οι Έλληνες ήταν σε θέση να εμφανίσουν τη "Μεγάλη Ιδέα" τους, δηλαδή ότι ολόκληρος ο πληθυσμός στα Νότια των Βαλκανικών Βουνών ήταν Βυζαντινός, όπως οι Έλληνες.

Σύμφωνα με την Τουρκική πολιτική παράδοση που καθιερώθηκε μετά από τις κατακτήσεις, τα αυτοκρατορικά έθνη διέφεραν μόνο στη θρησκεία που δήλωναν δημόσια. Πολλοί χρονικογράφοι και ιστορικοί σημείωσαν ότι τα δικαιώματα που δόθηκαν στο Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης από το Σουλτάνο Mehmed του Κατακτητή, κατέστησαν το Πατριαρχείο εσωτερικά ανεξάρτητο και κατά τη διάρκεια των χρόνων έγινε ανεξάρτητο πολιτικό όργανο. Ήταν η οργάνωση της Ελληνικής εθνικής αναγέννησης για την εφαρμογή της "Μεγάλης Ιδέας." Υπό αυτές τις συνθήκες το να σταλεί κάποιος πράκτορας στη Μακεδονία έγινε όλο και πιο επίκαιρο. Όπως αναμενόταν, ο Verkovich ήταν το μόνο πρόσωπο που θα μπορούσε να του ανατεθεί αυτό το καθήκον. Έτσι στις 6 Δεκεμβρίου του 1850, ο Verkovich ξεκίνησε για την "Κλασική Μακεδονία". Στις 27 Δεκεμβρίου έφτασε στις Σέρρες. /N. Raykova cit. Έργα, σελ.16/. Οι αναφορές που έστειλε στη Σερβία με τον κωδικό Vlasic δεν ικανοποίησε τους προστάτες του. Οι ηγέτες της Σέρβικης προπαγάνδας άρχισαν να τον κατηγορούν ως υποστηρικτή των Βουλγάρικων συμφερόντων.

"Για δυο χρόνια στις αναφορές σου δεν υπάρχει κάποιο στοιχείο ότι ταξίδευες/ στη Μακεδονία/- έγραψαν από το Βελιγράδι... Εκεί παρουσίασες υποκειμενική αναζήτηση υπερβολικής Βουλγαρικής ταυτότητας... Ξέχασες τον κύριο στόχο του καθήκοντός σου... Αντί αυτού, αφιέρωσες τον εαυτό σου στο να αναπτύξεις τη Βουργαρική ταυτότητα χωρίς να λάβεις υπ' όψιν το γεγονός ότι ήταν εναντίον των καθηκόντων σου". /M. Arnaudov, Verkovich και "Veda Slovena" σελ.323/. Στην εισαγωγή του βιβλίου „Народне песне Македонски ђугара” εξήγησε ότι τα τραγούδια που συλλέχθηκαν από εκείνον "ανήκουν σε αυτό το μέρος των Σλάβων, το οποίο είναι και το λιγότερο γνωστό από όλους τους Σλάβους που ζούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία." /St. Verkovich. Народне... S. 1966 σελ.57-58/. "Παρ' όλα αυτά, ονόμασα αυτά τα τραγούδια Βουλγάρικα και όχι Σλάβικα, επειδή εάν ρωτήσεις σήμερα έναν Μακεδόνα Σλάβο ποια είναι η καταγωγή του, θα σου απαντήσει ως εξής: Είμαι Βούλγαρος/ Bolgarin/ επίσης η γλώσσα τους είναι τα Βουλγάρικα /Bolgarski/". / St. Verkovich cit. σελ.69/.

Για να ολοκληρώσει τη συλλογή του στον τομέα της λαογραφίας, ο Verkovich βασίστηκε σε ένα ευρύ φάσμα τοπικών εκπαιδευτών. Όταν όμως βρήκε τραγούδια από την περιοχή της Ροδόπης, εξεπλάγη αφού είχε μεγάλη εμπειρία και ήταν εξοικειωμένος με τη λαογραφία των Βουλγάρων της Μακεδονίας. Τα τραγούδια αυτά που ήταν συνδεδεμένα με το όνομα του Ορφέα, τα θεώρησε ως την πιο σημαντική του ανακάλυψη. Ο Verkovich, για να μη χάσει αυτή την πλούσια λαογραφική κληρονομιά, πήρε τον Ivan Gologanov ως βοηθό του. Αργότερα, οι ενάντιοι του "Veda Slovena" θα αποκαλέσουν το Gologanov πλανευτή, και μερικοί θα πάνε ακόμη παραπέρα και θα τον αποκαλέσουν "ψεύτη."

Στην πραγματικότητα, είναι ευκολότερο για κάποιον που δεν συμφωνεί με κάτι, ή με μια ιδέα, να το αρνηθεί, χωρίς να συμφιλιωθεί με τη φύση του προβλήματος. Οι περίφημοι επιστήμονες, ο καθηγητής Ivan Shishmanov και ο Mikhail Arnaudov ήταν μεταξύ αυτών που πίστευαν ότι το "Veda Slovena" ήταν μια πλάνη. Ο Καθηγητής Konev είχε δίκιο το 1982 σε μια άλλη αντιπαράθεση για το "Veda Slovena" όταν είπε: "Εάν ο Καθηγητής Shishmanov ζούσε στην εποχή μας θα έλεγε διαφορετικά λόγια για το Vedas του Verkovich.

Θα τολμούσα να προσθέσω ότι εάν ζούσε στις αρχές του εικοστού πρώτου αιώνα, ο Καθηγητής Shishmanov θα συμφωνούσε με πολλά από τα τραγούδια του "Veda Slovena." Υπάρχουν κάποιοι σήμερα που λένε: Ας υποθέσουμε ότι ο Gologanov είναι ο στιχουργός, μετά θα πρέπει να δεχθούμε ότι ο Gologanov είναι ο καινούριος Όμηρος. Για να γράψεις όλα αυτά τα τραγούδια και ποιήματα χρειάζεται η δύναμη μιας ευφυΐας. Το "Veda Slovena" είναι μια θάλασσα ποίησης! / I. Bogdanov cit. έργα, σελ.551/.

Ο Albert de Mont το 1868 είπε: " Τα χειρόγραφα του Verkovich περιέχουν 13,817 στίχους οι οποίοι είναι διαχωρισμένοι σε 34 τραγούδια πολύ άνισου μήκους. Όλα τα τραγούδια που είναι συσχετισμένα με τον Ορφέα είχαν συλλεχθεί πιο πρόσφατα από τη μεριά της Τουρκίας στη Ευρώπη, την επονομαζόμενη Ροδόπη. Οι κάτοικοι ονομάζονται Βούλγαροι, Πομάκοι. Μόλις ήρθαν οι Τούρκοι έγιναν Μουσουλμάνοι και από τότε είναι ανεξάρτητοι, χωρίς σχολεία και μπορούμε να πούμε και χωρίς θρησκεία". Η γλώσσα των τραγουδιών είναι Σλάβικη. Το θέμα των τραγουδιών, που είναι και το πιο σημαντικό, είναι η ανάμνηση της άφιξης των Άριων Φυλών στο Δούναβη, στη Ροδόπη και στα βουνά των Βαλκανίων. Ο Άσπρος Δούναβης βρίσκεται σε κάθε σελίδα. " Μπορεί να σημειωθεί ότι ο Verkovich εδώ, συμμορφώθηκε με τις απαιτήσεις των ευεργετών του, δηλαδή, ο Ορφέας ήρθε στα μέρη μας, διασχίζοντας τον ποταμό Δούναβη. Στην παγκόσμια ιστορία, ο Ορφέας είχε καθιερωθεί ως χαρακτήρας της Ελληνικής μυθολογίας ή ότι ο ίδιος ο Ορφέας ήταν Έλληνας. Αργότερα, η ιδέα ότι ο Ορφέας ήταν από τη Θράκη εμφανίστηκε από τον Al. Fall, ο οποίος τον ξεχώρισε από την Ελληνική μυθολογία λεπτομερώς και τον εισήγαγε ως μέρος της Θρακικής κουλτούρας. Τώρα μπορεί να τεθεί το ερώτημα: Πώς ο Verkovich μπαίνοντας σε αυτό το χρυσό λαογραφικό θησαυρό, έπρεπε να τον αλλάξει από αρχαίο και να τον κάνει Σλάβικο; Γιατί αν μέσω του Vedas αρχίσει να αποδεικνύει ότι αυτό το μέρος της Θρακικής κουλτούρας στη Ροδόπη, είναι ζωντανό, αυτομάτως θα έχει συνεισφέρει στη Ελληνική "Μεγάλη Ιδέα", που αναφέρθηκε παραπάνω. Παρ' όλα αυτά, ο Verkovich ήταν ένας αφοσιωμένος φίλος των Σλάβων και δε θα ομολογούσε εάν υπήρχαν ίχνη του Θρακικού πολιτισμού στη Ροδόπη. Εδώ ακολουθεί και η βοήθεια του ακαδημαϊκού Dimitar Angelov με το έργο του "Ο σχηματισμός του Βουλγαρικού Έθνους".

Στην περιοχή μας υπάρχει ακόμα η έκφραση "Τραγουδάς σαν ένας παλιός Βλάχος " που σημαίνει ότι ένας σύντροφος άνθρωπος του αγρού ανέβηκε στο άλογο του τραγουδώντας ένα τραγούδι για μερικές ώρες δημιουργώντας το εκείνη τη στιγμή. Αύριο, αυτός ο άνθρωπος του αγρού θα τραγουδήσει ένα τραγούδι με διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά οι κύριοι χαρακτήρες θα είναι οι ίδιοι. Το ερώτημα είναι, γιατί χρησιμοποιούμε στην ομιλία μας

την έκφραση "παλιός Βλάχος". "Σε αντίθεση από τις πεδινές περιοχές όπου το Θρακικό χωριό υποβλήθηκε σε μια γρήγορη και ολοκληρωτική Σλαβική ένταξη, διάφοροι εκρωμαισμένοι και εξελληνισμένοι κάτοικοι/ κυρίως Θρακικής προέλευσης, διατηρήθηκαν ως ξεχωριστές εθνικές ομάδες σε απρόσιτες ορεινές περιοχές όπου αποσύρθηκαν και έζησαν εκεί κατά τη διάρκεια των εισβολών. Με αυτό τον τρόπο απέφυγαν τους Σλάβους και δεν αναμίχθηκαν στη διαδικασία της αφομοίωσης. (...) Τα πρώτα στοιχεία των Βλάχων μπορούν να βρεθούν σε γραπτά του δέκατου αιώνα. Ζούσαν στις ορεινές περιοχές της Ηπείρου, της Θεσσαλίας, της Μακεδονίας στην περιοχή της Ροδόπης, στα βουνά των Βαλκανίων και στα βουνά της Σερβίας. Μπορούμε να βρούμε ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τη ζωή και τα έθιμα πληθυσμού των Βλάχων στο έργο του Βυζαντινού συγγραφέα Κεκαυμένου από το δεύτερο μισό του ενδέκατου αιώνα. Ταύτισε τους Βλάχους με τους Δάκες και με τους Βέσσους". / Ακαδημαϊκός D. Angelov. Η εικόνα της Βουλγάρικης Εθνικότητας. Σ. 1981 σελ.103/. Η αναφορά αυτή κατέστησε σαφές ότι διατηρείται ένα μέρος του Θρακικού έθνους. Σίγουρα, με το πέρασμα των χρόνων υπήρξαν πολλές αλλαγές που είχαν επιπτώσεις σε αυτή την εθνική ομάδα οι οποίες επηρέασαν την προσαρμογή τους στο γύρω περιβάλλον. Υπήρξαν επίσης και συνεχείς θρησκευτικές αλλαγές, αλλά η μνήμη του Θρακικού Πολιτισμού παραμένει έντονη ανάμεσα στους ανθρώπους του χωριού. Στην περιοχή μας υπάρχει ακόμα το τοπωνύμιο "Orfenskoto" όπου ονομάζεται η περιοχή ανάμεσα στα χωριά Osina και Lyubcha. Οι κάτοικοι του Satoncha ακόμα θυμούνται το όνομα του τελευταίου καλλιτέχνη των τραγουδιών Vedic – ο Ashika από το χωριό Fargono που είχε ένα σάζι/μπαγλαμά/ με δυο χορδές/ ένα μεγάλο λαούτο με δυο χορδές/ και τραγουδούσε τραγούδια που μόνο αυτός ήξερε για πολλές ώρες. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα τραγουδούσε μόνο όταν βρισκόταν σε "taf"/ καλή διάθεση/. Οι εργολάβοι από το Satoncha είπαν ότι όταν γύριζαν από τα μοναστήρια του Άθω και έφταναν στο χωριό, άκουγαν τα τραγούδια του Ashika.

Θα κάνω μια μικρή παρέκκλιση. Την «πραγματική σύγκυση μεταξύ των επιστημόνων προκάλεσε η Νεκρόπολη (κοιμητήριο) στο Varna που ανακαλύφθηκε στις αρχές του 70/ του προηγούμενου αιώνα/. Τα χρυσά κοσμήματα που ανακαλύφθηκαν από τους αρχαιολόγους χρονολογούνται από τη δεύτερη χιλιετία Π.Χ. Είναι ο παλαιότερος θησαυρός του κόσμου./ Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου για την 7^η τάξη Σ. 1994 σελ.16. /. Αυτό είναι όλο, τίποτα παραπάνω. Δεν υπάρχει κάποια λέξη που να δείχνει την υπερηφάνεια ότι ο παλαιότερος επεξεργασμένος θησαυρός βρέθηκε στη χώρα μας. Και επειδή είναι υλικός πολιτισμός δεν μπορούμε να αρνηθούμε τη χρονολόγηση των χειροπιαστών αντικειμένων. Αν ήταν όμως κάτι που είχε να κάνει με την ομιλία, κάποιος θα έλεγε αμέσως "Όχι δεν είναι αλήθεια". Αυτό είναι ευκολότερο. Να "είμαστε προσεκτικοί", να μη "συγχύσουμε" τον κόσμο της επιστήμης με κάτι άλλο. Μέχρι τώρα θεωρείτο ότι ο αρχαιότερος πολιτισμός ήταν αυτός της κοιλάδας του Νείλου. Τρεις χιλιάδες χρόνια Π.Χ. Πέντε χιλιάδες χρόνια Π.Χ. Αυτό το θαύμα ανακαλύφθηκε στη Νεκρόπολη του Varna/ ο παλαιότερος επεξεργασμένος χρυσός/ ας μείνει μόνο για εμάς. Γιατί να λογομαχούμε με τις παγκόσμιες αυθεντίες της Αιγυπτιακής και της Αρχαίας Ελλάδας. Ας το κρατήσουμε κρυφό! Πόσο εύκολο είναι!...

Χάρης στον Boris Hristov, το 1997 ταξινομήθηκε το "Veda Slovena" σε δυο τόμους. "Άρχισα να συντάσσω αυτή την έκδοση με το σχήμα του σταυρού. Αρχικά, για τη συγχώρεση των αμαρτιών των εθελοντών και μη εθελοντών από τους προγόνους μας και εμάς τους ίδιους, να παραδοθεί στη λήθη τέτοιος θησαυρός όπως είναι το "Veda Slovena." Δεύτερον, για να βοηθήσει το δύσκολο σκοπό της αναγέννησής του. Και τρίτον, για να υπάρχει μεγαλύτερο συναίσθημα στην εύρεση της εφαρμογής του όταν ολοκληρωθεί η εργασία. Η παρουσίαση της συλλογής "Veda Slovena" στο μουσείο του Satoncha είναι ένα μικρό μήνυμα από τον B. Hristov και τιμά επίσης και την δουλειά του Stephen Verkovich και του Ivan Gologanov. Δεν είναι άσχετο για τη συλλογή του μουσείου μας το γεγονός οι στίχοι προέρχονται από τα χωριά Kochan, Zhizhevo, Fargovo, Kribul, Pletena, Dolno Dryanovo, Gorno Dryanovo και άλλα.

Χωρίς να νοιαζόμαστε εάν το "Veda Slovena" είναι ένα μυστήριο ή κάτι άλλο κρυμμένο, είναι και θα παραμείνει ένα από τα πιο αξιόλογα μνημεία της λαογραφίας μας και του πολιτισμού μας..

Veda Slovena

Chaya Koleva

Μαθήτρια του Εθνικού Σχολείου Αρχαίων Γλωσσών και Πολιτισμού

Όπως όλοι γνωρίζουμε το "Veda Slovena" είναι ένα τεράστιο έργο του διάσημου Stephen Verkovich. Δεδομένου του γεγονότος ότι υπάρχει μια αιώνια διαφωνία όσον αφορά τους συγγραφείς για κάθε σημαντικό έργο, όπως στον Όμηρο και τον Σαίξπηρ, έτσι και εδώ βρίσκουμε κάποιον ύποπτο για "τροποποίηση".

Με μια πρώτη ματιά, το "Veda Slovena" είναι ένα βιβλίο που δε διαφέρει από τα άλλα- με εξώφυλλο, σελίδες, γράμματα. Αλλά ένα βιβλίο δεν είναι ποτέ μόνο ένα βιβλίο, και για εμάς το "Veda Slovena" δεν είναι μόνο μια συλλογή με συνδυασμένη λαϊκή τέχνη αλλά μια μαγική κληρονομιά. Αυτό το βιβλίο δεν μπορεί κάποιος να το δει ως φυσικό αντικείμενο, αφού αντιμετωπίζεται με ιερό σεβασμό και με την αληθινή αγάπη ενός σπιτιού.

Ο κύριος λόγος που έκανε το συγγραφέα να προετοιμάσει το βιβλίο, ήταν για να αποκαλύψει τον πλούτο των τραγουδιών της Βουλγάρικης λαογραφίας. Η εκφραστική φωνή των ανθρώπων μας ακούγεται πολύ δυνατή και γοητευτική. Αυτό είναι ένα τεράστιο παράθυρο εικόνων για τη ζωή των ανθρώπων, το οποίο ανοίγει πριν από εμάς με αξιοσημείωτο πλούτο και ποικιλομορφία. Είναι ένας κόσμος που ελκύει κάποιον ξένο, όχι για τον εξωτισμό του αλλά για την οικειότητα του, την ανθρωπιά του, την ευγενή απλότητα και την καλοσύνη. Ο φανταστικός κόσμος των νεράιδων, ο φόβος των ζωντανών πλασμάτων στα κτήρια από σοβαρές ασθένειες, οι σκλάβοι που υποφέρουν, οι κρυμμένες εικόνες και πολλά άλλα.

Αυτός ο κόσμος είναι συγκεκριμένα ο κόσμος μας, ο κόσμος σας, και κυρίως ο κόσμος της Κοινότητας του Satoncha. Αυτά τα τραγούδια ανήκουν σε εκείνους από την κληρονομιά τους. Αυτό που εντυπωσιάζει και μαγεύει τον κόσμο μέσα από τα έργα του Verkovich, είναι το ταλέντο των προγόνων μας σε αυτό το μέρος της Βουλγαρίας. Αυτή θεωρώ είναι μια αληθινή πηγή υπερηφάνειας.

Όταν έμαθα από τον καθηγητή φιλολογίας Rusi Kadren ότι υπάρχει η ιδέα του εορτασμού σε αυτή την περιοχή με αφορμή τα 140 χρόνια γενεθλίων της δημοσίευσης του "Veda Slovena", εμπνεύστηκα πολύ από αυτή την ιδέα. Αργότερα τα νέα συζητήθηκαν στο σεμινάριο το οποίο πραγματοποιήθηκε στην Κοινότητα του Satoncha. Εκεί, ο Κύριος Karakolev, σύστησε στην ομάδα μας διεξοδικά τον κόσμο του "Veda Slovena". Πράγματι, προσεγγίσαμε αυτή τη μελλοντική εφαρμογή της ιδέας με ενθουσιασμό. Από πού προερχόταν όλος αυτός ο ενθουσιασμός; Πιθανώς είχαμε όλοι την επίγνωση αυτού του εξαίσιου έργου και πόσο σημαντικό είναι για αυτά τα τραγούδια να φτάσουν σε όλους τους νέους ανθρώπους της περιοχής και όχι μόνο. Να ακουστούν σε όλη τη χώρα. Εγώ, είναι 17

χρονών και όταν ξεφύλλιζα τις σελίδες του βιβλίου και διάβασα το περιεχόμενο των τραγουδιών, αναγνώρισα την πατρίδα μου, τους προγόνους μας, τον ίδιο μου τον εαυτό. Και όταν θεωρείς κάτι ως δικό σου δεν μπορείς να το χάσεις, να το αφήσεις να φύγει, να το αφήσεις να σβήσει. Αντιθέτως, το επεξεργάζεσαι.

Εάν οι λέξεις διαβαστούν μια φορά, εάν τα τραγούδια ακουστούν μια φορά, εάν οι νότες ακουστούν μια φορά, έπειτα παραμένουν για πάντα στο μυαλό και την καρδιά.

Οι κάτοικοι του Satoncha, έχουν στο νου τους στη γλώσσα του "Veda Slovena", και η πνευματικότητα των τραγουδιών είναι η δική τους άποψη και ο καθένας τους είναι πολύ ευαίσθητος με αυτή τη λαογραφία.

Το " Veda Slovena " είναι ένας πραγματικός θησαυρός και αξίζει να αγωνιστείς για αυτόν. Και πέραν του γνωστού κλισέ ότι οι νέοι άνθρωποι έχουν έλλειψη αξιών, προτρέπω τους συνομηλίκους μου να μάθουν για αυτό το αξιόλογο έργο, την μεγαλειώδη δουλειά του Stephen Verkovich και ας αγωνιστούμε ώστε να κρατήσει για πάντα και να αφήσουμε τους εαυτούς μας να ζήσουν για πάντα με αυτό.

**European Territorial Cooperation Programme
Greece-Bulgaria 2007-2013**
INVESTING IN OUR FUTURE

The Programme is co-funded by the European Union (ERDF)
and National Funds of Greece and Bulgaria

**ΦΟΛΚΛΟΡΗ
ΜΟΣΤ**

ΓΕΦΥΡΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ • FOLKLORE BRIDGE

